

Βραβείο Ευρωπαϊκής Κληρονομιάς για την αποκατάσταση του Γεφυριού της Πλάκας

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Με Βραβείο Ευρωπαϊκής Κληρονομιάς/Europa Nostra 2021 τιμήθηκε η υποψηφιότητα που υπέβαλε το υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού για την αποκατάσταση του Γεφυριού της Πλάκας στην Ήπειρο, σύμφωνα με την ανακοίνωση του ΥΠΠΟΑ. Τιμητικές διακρίσεις απέσπασαν ακόμη δύο υποψηφιότητες με ελληνική συμμετοχή, μεταξύ των οποίων, το Fibranet, που αφορά στη συντήρηση ινών αρχαίων υφασμάτων.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Europa Nostra ανακοίνωσαν τους νικητές των βραβείων European Heritage Awards/Europa Nostra 2021, το βραβείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την πολιτιστική κληρονομιά που χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα Creative Europe. Φέτος, η κορυφαία τιμή της Ευρώπης στον τομέα της κληρονομιάς απονέμεται σε 24 υποδειγματικά επιτεύγματα από 18 ευρωπαϊκές χώρες.

Η ανακοίνωση των νικητών του Βραβείου 2021 πραγματοποιήθηκε το μεσημέρι, σε ζωντανή διαδικτυακή εκδήλωση που συνδιοργανώθηκε από τη Mariya Gabriel, επίτροπο Καινοτομίας, Έρευνας, Πολιτισμού, Παιδείας και Νεότητας και τον Hermann Parzinger, εκτελεστικό πρόεδρο της Europa Nostra

. Οι νικητές του βραβείου επιλέχθηκαν από ανεξάρτητες επιτροπές αποτελούμενες από εμπειρογνώμονες πολιτιστικής κληρονομιάς από όλη την Ευρώπη, κατά την αξιολόγηση των υποψηφιοτήτων που υποβλήθηκαν από οργανισμούς και άτομα από 30 ευρωπαϊκές χώρες.

Η υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού Λίνα Μενδώνη δήλωσε: «Μία ιδιαίτερα σημαντική διάκριση απέσπασε σήμερα η Ελλάδα, το βραβείο της Europa Nostra 2021, για την υποδειγματική αποκατάσταση της Γέφυρας της Πλάκας στην Ήπειρο. Με το συγκεκριμένο βραβείο -το οποίο προστίθεται στην σειρά και των άλλων αντίστοιχων διακρίσεων με τις οποίες έχει τιμηθεί το ΥΠΠΟΑ εκ μέρους της Europa Nostra- επιβεβαιώνεται και αναγνωρίζεται για ακόμη μία φορά το υψηλό επίπεδο επιστημονικής επάρκειας των Υπηρεσιών του υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού σε ό,τι αφορά την προστασία και την αποκατάσταση των μνημείων της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Το συγκεκριμένο έργο ήταν το αποτέλεσμα εξαιρετικής συνεργασίας ανάμεσα στα υπουργεία Πολιτισμού, Μεταφορών και Ανάπτυξης, στην Περιφέρεια Ηπείρου, στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, στο Τεχνικό Επιμελητήριο. Η κατάρρευση του Γεφυριού της Πλάκας, το 2015, εξαιτίας των έντονων βροχοπτώσεων και των πλημμυρικών φαινομένων, συνδέεται με τις συνέπειες των φαινομένων της κλιματικής αλλαγής στο πολιτιστικό απόθεμα της χώρας. Η πρωτοβουλία της ελληνικής κυβέρνησης σε διεθνές επίπεδο για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη. Το υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού ολοκληρώνει την σύνταξη του σχεδίου δράσης -ξεκίνησε τον Οκτώβριο 2019- για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων αυτών, ενώ συγχρόνως έχει εντάξει στα έργα που χρηματοδοτεί το Ταμείο Ανάκαμψης ειδικό πρόγραμμα για την αντιμετώπιση των φαινομένων της κλιματικής αλλαγής στους αρχαιολογικούς χώρους και τα μνημεία. Αποτελεί πρόκληση και προτεραιότητά μας να φροντίσουμε το δυνατόν συντομότερα για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων που σχετίζονται με το κλίμα στην υλική και άυλη πολιτιστική κληρονομιά».

Οι νικητές των βραβείων 2021

Συντήρηση

Gare Maritime, Βρυξέλλες, ΒΕΛΓΙΟ

Fredensborg Palace Garden, ΔΑΝΙΑ

Vardzia Rock-Cut Complex, ΓΕΩΡΓΙΑ

Haus Am Horn, Βαϊμάρη, ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Γεφύρι Πλάκας, Ήπειρος, ΕΛΛΑΔΑ

18 Ormond Quay Upper, Δουβλίνο, ΙΡΛΑΝΔΙΑ

Ξύλινη εκκλησία του χωριού Urși, κομητεία Vâlcea, ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Bes Towers Water Tower, Βαρκελώνη, ΙΣΠΑΝΙΑ

Mas de Burot, Φυσικό Πάρκο Els Ports, ΙΣΠΑΝΙΑ

Έρευνα

FIBRANET - ίνες σε αρχαία κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα της Ευρώπης, ΔΑΝΙΑ / ΕΛΛΑΔΑ

Control Shift - Επανάχρηση της βιομηχανικής κληρονομιάς στην Ευρώπη, ΕΛΛΑΔΑ / ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ

ART-RISK - Εφαρμογή της Τεχνητής Νοημοσύνης στην

Προληπτική Συντήρηση, ΙΣΠΑΝΙΑ

Προσφορά στην Πολιτιστική Κληρονομιά από οργανισμούς και άτομα

Ίδρυμα Γκιροκάστρα, ΑΛΒΑΝΙΑ

Τεχνική Επιτροπή Πολιτιστικής Κληρονομιάς, ΚΥΠΡΟΣ

Rita Bargna, ΙΤΑΛΙΑ

GEFAC - Ομάδα Εθνογραφίας και Λαογραφίας της Ακαδημίας της Κοΐμπρα, ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Ευαισθητοποίηση

Ακολουθώντας τα Βήματα της Βουλγαρικής Λαογραφίας, ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Κέντρα κληρονομιάς, ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ / ΙΤΑΛΙΑ / ΣΕΡΒΙΑ / ΙΣΠΑΝΙΑ

Η εφεύρεση ενός ένοχου κόμματος, Trento, ΙΤΑΛΙΑ

Διακοπές! Στην Ανατολή και τη Δύση - Η Σχολική Εκκλησία, Γκρόνινγκεν, ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Ευρωπαϊκό Κέντρο Αλληλεγγύης - Μόνιμη Έκθεση, Γκντανσκ, ΠΟΛΩΝΙΑ

Morón Artisan Lime, Morón de la Frontera, ΙΣΠΑΝΙΑ

Αρχαιολογία στο σπίτι, ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Morus Londinium: Η κληρονομιά του Λονδίνου μέσω των δέντρων, ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Το Γεφύρι της Πλάκας στην Ήπειρο

Σύμφωνα με πληροφορίες από το ΥΠΠΟΑ, το γεφύρι της Πλάκας είναι ένα μονότοξο πέτρινο γεφύρι, το μεγαλύτερο και πιο εντυπωσιακό του είδους του στην Ήπειρο. Την 1η Φεβρουαρίου 2015, κατά τη διάρκεια μίας ισχυρής καταιγίδας η οποία προκάλεσε την υπερχείλιση του ποταμού, κατέρρευσε ένα σημαντικό μέρος της κύριας καμάρας και του ανατολικού βάθρου της γέφυρας. Το έργο αποκατέστησε το γεφύρι στην παλιά του μορφή και ανέδειξε την υλική και άυλη του αξία εντός του ιδιαίτερου φυσικού τοπίου στο οποίο βρίσκεται. Το έργο ολοκληρώθηκε χάρη στην επιτυχημένη συνεργασία του υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, του υπουργείου Υποδομών, του υπουργείου Οικονομικών, της Περιφέρειας Ηπείρου, του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος και χρηματοδοτήθηκε από το υπουργείο Οικονομικών και Ανάπτυξης. Η Περιφέρεια Ηπείρου και χορηγός συνέβαλαν επίσης οικονομικά στο έργο.

Το γεφύρι της Πλάκας χτίστηκε το 1866 στον ποταμό Άραχθο, με τόξο που εκτείνεται πλέον των 40 μ. σε μήκος και 20 μ. σε ύψος. Κατασκευάστηκε για να ενισχύσει την επικοινωνία και το εμπόριο στις γύρω κοινότητες και, μέχρι το 1913, βρισκόταν στη συννοριακή γραμμή μεταξύ Ελλάδας και Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, χρησιμεύοντας ως μία από τις δύο εισόδους στην ηπειρωτική χώρα. Έχει κηρυχθεί προστατευόμενο ιστορικό μνημείο και η ιστορική του σημασία για την Ελλάδα είναι σημαντική. Αν και κατά καιρούς πραγματοποιήθηκαν περιορισμένες επισκευαστικές εργασίες, καμία δεν αντιμετώπισε τη σοβαρή διάβρωση και υποσκαφή των θεμελίων της γέφυρας κάτω από την επιφάνεια του νερού.

Με ισχυρή δημόσια στήριξη, οι εργασίες ανάκτησης τμημάτων του γεφυριού της Πλάκας ξεκίνησαν σχεδόν αμέσως μετά την κατάρρευση του τον Φεβρουάριο του 2015. Πραγματοποιήθηκε εκτεταμένη διεπιστημονική έρευνα και τεκμηρίωση για τα αίτια της κατάρρευσης και για το σχεδιασμό ενός ολοκληρωμένου προγράμματος αποκατάστασης της γέφυρας. Στόχος του προγράμματος ήταν η στερέωση των εναπομεινάντων τμημάτων της, η αντιμετώπιση των δομικών ζητημάτων που προέκυπταν από την ροή του ποταμού και η αναστήλωση της

γέφυρας χρησιμοποιώντας, όπου ήταν εφικτό, υλικό που είχε καταπέσει και επιλέγοντας προσεκτικά κατάλληλα νέα υλικά, όταν ήταν αναγκαίο.

«Η έρευνα και η τεκμηρίωση αποτέλεσαν μια σταθερή βάση για αυτό το έργο που είχε ως στόχο να προσδιορίσει και να αναπαράγει τις παραδοσιακές τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν στην κατασκευή της γέφυρας», σημείωσε η κριτική επιτροπή.

Το έργο είναι σημαντικό καθώς αποτελεί την πρώτη ανακατασκευή λίθινης γέφυρας στην Ελλάδα και ένα από τα λίγα παρόμοια έργα παγκοσμίως. Το ευρύ φάσμα εμπειρίας και γνώσης που ανακτήθηκε από αυτό το μοναδικό έργο εμπλουτίζει την επιστημονική κοινότητα, με τα αποτελέσματα να διαχέονται στη διεθνή κοινότητα μέσω δημοσιεύσεων και παρουσιάσεων σε συνέδρια. Φυσικά, παραδοσιακά υλικά χρησιμοποιήθηκαν κατά την αποκατάσταση του μνημείου, ενώ ανακτήθηκαν και αξιοποιήθηκαν παραδοσιακές μέθοδοι κατασκευής. Το αποκατεστημένο μνημείο εντάχθηκε ξανά τόσο στο εξαιρετικό φυσικό τοπίο του, όσο και στην κοινωνική και πολιτιστική ζωή της τοπικής κοινότητας.

«Αυτό το έργο αποτελεί παράδειγμα του πώς μια χρηστική κατασκευή γίνεται αντιληπτή και ως όμορφη. Η ολοκληρωμένη αποκατάσταση του γεφυριού της Πλάκας συμβάλλει στην ανάδειξη του τοπίου και του περιβάλλοντος», δήλωσε η κριτική επιτροπή.

Το πρόγραμμα Fibranet

Το πρόγραμμα FIBRANET υλοποιήθηκε με υποτροφία Marie Skłodowska Curie στο Κέντρο για την Έρευνα των Υφασμάτων στο Πανεπιστήμιο της Κοπεγχάγης από τον Οκτώβριο του 2017 μέχρι το Σεπτέμβριο του 2019 και υποστηρίχθηκε από το ΥΠΠΟΑ, με τη συμμετοχή της προϊσταμένης Τμήματος Εφαρμοσμένης Έρευνας της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων, Δρα Χριστίνας Μαργαρίτη. Αφορά στη συλλογή διαφορετικών φυτικών και ζωικών ινών της Ευρώπης, που έχουν χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή υφασμάτων στην αρχαιότητα. Το αποτέλεσμα είναι η δημιουργία μιας ελεύθερα προσβάσιμης βάσης δεδομένων για συναδέλφους και φοιτητές.

Μιλώντας στην ηλεκτρονική εκδήλωση, η Ευρωπαϊκή επίτροπος Mariya Gabriel δήλωσε: «Οι νικητές των European Heritage Awards/Europa Nostra Awards 2021 είναι πρεσβευτές της ομορφιάς της κληρονομιάς στην Ευρώπη, είτε πρόκειται για παραδόσεις και τεχνογνωσία, εκπληκτική αρχιτεκτονική ή τρόπο που η κληρονομιά μπορεί να ενώσει κοινότητες και γενιές. Πιστεύω πραγματικά ότι η επιτυχής διατήρηση της απτής και άυλης κληρονομιάς μας εξαρτάται από τη δέσμευση των ανθρώπων που την υποστηρίζουν. Με αυτά τα βραβεία, επομένως, τιμούμε όλους

αυτούς τους εξαιρετικούς άνδρες και γυναίκες, επαγγελματίες της κληρονομιάς, αρχιτέκτονες, επιστήμονες και εθελοντές που φέρνουν την κοινή μας κληρονομιά πιο κοντά στην καρδιά μας. Το όραμά τους πρέπει να χειροκροτηθεί».

Ο εκτελεστικός πρόεδρος της Europa Nostra, Hermann Parzinger, δήλωσε: «Κάθε χρόνο, οι νικητές των βραβείων European Heritage Awards/Europa Nostra αποτελούν παράδειγμα της ασύγκριτης δημιουργικότητας και δέσμευσης όσων εργάζονται για την προστασία, την αξιοποίηση και τη μεταβίβαση της πολύτιμης κληρονομιάς της Ευρώπης στην επόμενη γενιά. Οι φετινοί νικητές αποδεικνύουν δυναμικά πώς η κληρονομιά προσφέρει λύσεις και δρόμους για ανάκαμψη ενόψει φαινομενικά ανυπέρβλητων προκλήσεων, καθώς αναλαμβάνουμε δράση για το κλίμα, κινητοποιούμε για βιώσιμη αστική και αγροτική ανάπτυξη και αντιμετωπίζουμε τις πολλές απειλές για τις βασικές μας ευρωπαϊκές αξίες. Χαιρετίζουμε τα εξαιρετικά επιτεύγματά τους: μπορεί να χρησιμεύσουν ως έμπνευση και ενθάρρυνση για μελλοντική δράση για τόσους πολλούς επαγγελματίες και λάτρεις της κληρονομιάς σε ολόκληρη την Ευρώπη και πέρα».

Οι υποστηρικτές και οι λάτρεις της κληρονομιάς από όλο τον κόσμο ενθαρρύνονται τώρα να ανακαλύψουν τους νικητές και να ψηφίσουν στο διαδίκτυο (<https://vote.europanostra.org/>) για να αποφασίσουν ποιος θα κερδίσει φέτος το Βραβείο Κοινού. Ο νικητής του Βραβείου Κοινού θα ανακοινωθεί κατά τη διάρκεια της Τελετής Βραβείων Ευρωπαϊκής Κληρονομιάς, η οποία θα πραγματοποιηθεί το φθινόπωρο του τρέχοντος έτους. Οι νικητές του Grand Prix, καθένας από τους οποίους θα λάβει χρηματικό βραβείο 10.000 ευρώ, θα δημοσιοποιηθεί επίσης με την ευκαιρία αυτή.